

Epeso

Pauloŋe Epeso gâtŋe yeŋgât Anutu ulilanep.

1 ¹Galalupne, nâ Paulo Anutuŋe makto Yesu Kristoŋe Aposologât âi niŋmâ huŋgun niŋdo âi memâk manman nâŋe Epeso kepiant gâtŋe yeŋgât kulem esenŋe ire kulemgom katyeŋgiân. Ye Yesu Kristo nâŋgâ aŋmâ lauŋe lokomai ye kulem ire mem oyaŋbei.

²Ewenenŋe Anutu akto Humonenŋe Yesu Kristo yâk yetŋe damunyeŋe akmâ han kalem akmâ okot âlep akyeŋgimbela biwiyenŋe sândugeâkgât ulityekiman.

Anutuŋe Yesugât akmâ dâp âlepŋân katnenegep.

³Anutu amâ Humonenŋe Yesu Kristogât Eweŋe yâkŋe nengât kambiamnenŋe sândugeâk dâm nengât akmâ nanŋe huŋgun aŋdo giep. Gem mondo himbimân nengât agak meme âlepŋe are miawak nengiep aregât Anutugât kotŋe mem agatne. ⁴Akto areâk bo. Anutuŋe hângeiŋe dondâ hânghât keiŋe boâk miawaktoân metenân dosa bâlâk kinbai dâm han kalem akmâ Kristo olop mem mendugu nenegep. ⁵⁻⁶Hain akmâ Kristoŋe wan me wan akbiapgât ulikŋân nâŋgâm kinmâ okot nâŋgâ nengiwiapgât makmâ hâre aŋep. Akto nan baratlupeŋe nengonbiapgât ikiŋaet nâŋgâ nâŋgâ watmâ ikiŋe nanŋe okot dondâ nâŋgaŋmap are huŋgun aŋdo giep, yâk nâŋgaŋmâ mepaiŋe mem kotŋe mem agatmâ manmâ âgâwaen. ⁷Yesugât hepŋe puli nenekto amâ Anutuŋe dosanenŋe kutigitnengiwiapgât dâp miawaknengiep. Amâ han kalemŋaet bâtgumŋe yendâp aregât dopŋân hain aknengiep. ⁸Akto dopŋe hin. Anutuŋe nâŋgâ nâŋgâŋe kotgâm bunŋe umatdâk hain nengiep. ⁹Akto aregât bikŋe hin. Anutuŋe ikiŋe biwiŋân den ulik gulik nâŋgâm tigiep are bunŋe miawakto hinŋe nen Kristogât keiŋe hekat nengiep. ¹⁰Amâ hin. Anutuŋe Kristo huŋgun aŋdo giep are amâ siâ siâ hârok himbimân me hânân mendugum kautnenŋe akbiapgât huŋgun aŋdo giep. Dâ Anutuŋe wan nâŋgâm makmâ kalep are bo akbiapgât dâp bo tatâp. Kristogât akmâ akbiawâk hârok.

¹¹Yâkgât akmâ siâ me siâ hârok hanŋân nâŋgâm kârigem nâŋgâmapŋe tâmbâŋe dondâ nenekmâ kepilâ nenegep. ¹²Anutuŋe makmâ hârieŋgât

aregât nen Yuda manmaenne biwinnenje Kristogâlân katenje kilep nenje âmâ Anutugât kotnje mem agatmâ agak meme âlepnje mem âgâwaengât Anutuje nângâm makmâ nengiep. ¹³Dâ hinje Yuda bo manmai yeje hainâk den bunjande hejgem nengumap den pat âlepnje are mem biwiyenân katmâ Kristo nânğanbiâ Anutuje ikinjandeân Heak kâriknje makmâ kalep arekne gem biwiyenje mem kepik yekto yâkgât tiripnje agi. ¹⁴Akto areâk bo. Anutugât Heak kârikjande âmâ nengât pat himbimân yengât dâtânje aregât keinje nângânet dâm biwinnenje kepigep. Aregât ukenje nângâm mandenne are bunje nengiwip. Aregât kotnje mem agatne.

Pauloje Heakne kârikne ketuyekbiapgât ulilanej.

¹⁵Yu kulengoân iregât akto ye Humo Yesu nânğanmai akto Yesugât luâk gala akyengimai aregât gai den pat nângâm âmâ ¹⁶Humonenje âlepnerâm mepainje mem yengât akmâ Anutu ulilanjman. ¹⁷Hin. Humonenje Yesu Kristogât Anutu Pagaleje Amboje yâkne Heak hunjun aņdo biwi nângâ nângâyeje mem kepikto kârikne nânğanbiâ ârândân akbiapgât ulilanjman. ¹⁸Akto biwiyenje mem kepikto âmâ Humoje yengonmâ meyekmâ himbimân manman âlepnaet pat katyengiep aregât nângâmbiâ bunje akbiap. Akto wan me wan luâk âmbâle yâkgât nanje baratje yengonbiapgât nângâm makmâ hâriep arekai nângâmbiâ bunje akbiap. Aregât yengât ulilanjman. ¹⁹Akto areâk bo. Anutuje nen nânğanmaen nen tân nenguwiapgât bo pâpkomap. Amâ yâkgât kârikneje humo arekne dowâk tân nengumap. Akto wan me wanje mem ge kat nenekbiapgât dop bo tatâp a hainâk nângâmbiâ bunje agâkgât Anutu ulilanjman. ²⁰Akto Anutugât kârikne are emelâk ektenje bunje agep amâ hin. Anutuje Kristo momoņânba goaņdo golâ akto ikinje bātje bungen ain himbimân ain kalep. Aregât kârikne. ²¹Gawaman me luâk kotdâ kembu me luâk âgâ âgâne yâk yengât luâk Kembu Humo kalep. Amâ sop hinnaelâk bo. Hainâk tatmâ âgâwiapgât Anutuje Kristo kato tatmâ âgâwiap. ²²Âgâm siâ siâ hârok ikinje keijnân menduguyekmâ kembuyeje agâkgât kautje Humonenje kato talep. Akto tatâp. ²³Akto nenje yâkgât hâkne keinje bātje aktenje mem kârienenekmâ bam gutmâ manmâ siâ me siâ hârok ewangim ârândân aknengim manmap.

Epesogâtne ulikņân hanâk hanâk manmini.

2 ¹Galalupne, Epeso kepijan gâtje ye ulikņân wan me wan agi are nângâi. Dâ yu Anutuje wan akyengiep aregât maktere nângâ nângâyeje hulanjagâk. Ye ulikņân bâleneyenande katipyengumbo âmâ momogât dâp miawakyengiep. Dâ âlepnje akbiâ manman âlepnaet dâp miawak yengiwipgât dop bo tatyengiep. ²Ye ulikņân hângât agak meme aregât ukenje nângâm mali. Akto hângât kembu hân hârok damunje

akmap Bâleje Amboje akto kâmotlupne arekne luâk âmbâle bâleje den koko akmai are hâwâtyekto bâleje higenje akmâ mali. ³Akto nen hârok hainâk luâk âmbâle are gala kalakmâ dâp hainâk akmâ manmâ biwi tâmbâje akto hâknennaet ukenje walion. Aregât Anutuje hângât kuk bâleje akyengiwiapgât nengâlân hainâk miawaknengep.

Anutuje mem agatmâ dâp âlepñân katnenejep.

⁴Hain ina Anutuje okot âlep aknengim han kalemje bâtgumje pikmâ yemap hainare yeandâpgât biwi nângâ nângânenje hulañnengimbo Yesuje âi wan miep aregât manman âlepje katnengep. ⁵Dâ imâ nengât nângâ nângânenje bo. Akto kâriknenenje bo tatnengiewân Anutuje goañnenekmâ hulañnenejep. Bo. Hin akmâ hulañnenejep. Nen bâlenenñande katipnengumbo momo dâwân malion ain han kalem akmâ Kristogât akmâ manman dâpñân katnenejep. ⁶Anutuje Yesu Kristo olop goañnenekmâ ikiñjaet himbimgât manmanân katnenejep. ⁷Amâ siân Anutuje okot âlepgât agak meme âlepje akto lumbe akmap akto yaiwâk aknengim dosa nenje puliwiapgât pat miawagâkgât himbimgât pat katnengep. Akto Yesu Kristoje âi miep aregât nângâm Anutuje okot âlepñaet ye meyekto biwiyenje Yesugâlân katbiâ hengemgo hengemgogât pat miawak yengiep. ⁸Dâ yeñaet nângâ nângâyenñande bo hengemyenguep. Anutuje ikiñje okot âlepñaet hain akyengiep. ⁹Akto yeñe âi siâ siâ meyi arekne bo hengem yenguep. Âi yeñande bo tânyenguep. Bo dondâ. Anutuje ikiñje han kalemgât tân yenguep. Dâ Anutuje nengât âi oyañmâ hâu nengiep dâine kotnenje mem agatbâengât dâp tatbop. Gârâmâ nenñaet nângâenñe humo akbop aregât Anutuje ikiñje ukenje watmâ nângâ nengiep. ¹⁰Aregât keiñe hin. Anutuje agak meme âlepje mem âgâwaengât Yesu Kristo dumnennân kilep aregât dosa pulinengim irakne ketugu nenejep. Akto dâp âlepje watbaengât Anutuje makmâ kalep are hulañ aknengiep.

Yesuje kâmot konogân katnenejep.

¹¹Galalupne, ye yeñaet keiyenje nângâi. Hângeiñe ye Anutugât kâmolân gâtñe olop bo mali. Akto sop ain âmâ Yuda luâk nenje yekmâ luâk yânñe Anutuje damunyeñe bo akmap dâm yengonminion. Akto ye Yuda yengât pat bo wali aregât Yuda gâtñande yekmâ hâkyenje bo gâi añgimai dâm dewunnenñân gemini. Dâ agak meme are âmâ umatje bo. ¹²Dâ sop ain Kristo bâlâk mali are âmâ umatje. Aregât Israe Anutugât kâmot are yengâlân bo dewatiyi. Bo dewatimbiâ Anutuje den patje âlepje makmâ kalep are yengâlân bo miawagep. Aregât biwiyenje sândugeâkgât bo miawakto umatñân manmâ Anutu damun aknengimap are bâlâk mali. ¹³Akto ye hândâk kâlegen manbiâ Anutuje Yesu Kristo moep aregât âlepñaet oloñyekto manman âlepñaet dâp miawakyengiep. ¹⁴Akto

Kristogât akmâ nengât biwi sândugeâkgât hin makbe. Ulikjân nen Israe kâmot akto ye siângen gâtje aregât kâmot nen konok bo mandenje umatje bâleje miawaknengiep. Akto Kristoje nen kâmot konok aknegât dâp miawagâkgât âi miep. ¹⁵⁻¹⁶Âi humo mem Yuda nengât den kârikje lokom metem âmâ lâwinân mondo aregât Anutuje den kârikje makmâ hâriej ina are bunje bo agep. Bo agep aregât nen Israe gâtje akto ye siân gâtje nen hârok kâmot konok aktenje Anutugât kuk bo agep aregât menenekbiap. Amâ yân bo. Kristoje miawagâkgât hânân manmâ mondo ainâk gasagât me kuk agak meme are bo agep. ¹⁷Are bo akto Yesuje togom makto nen Israe gâtje nengâlân akto ye kâmot anjâ mali yengâlân den pat âlepje miawaknengimbo hândâk me hamepgât pat are bo akto biwinnenje sândugiep. ¹⁸Akto Anutugât Heak amâ nengât tân konok arekje miawakmâ Anutugâlân kewugunenekto yâkgâlân baenje Ewenenje aknengimap.

Yesugât kâmot nen amâ Anutugât emet bunje.

¹⁹Maktân are sop hinje ye ambo bâlâk bo mandâi. Akto ye lombo hinare bo mandâi. Anutugât kâmolân dewatiyi aregât Anutuje nan baratlupne dâm yengonmap. ²⁰Ye Aposolo akto propete hambo memenje hain are agion nengât den kârikjande tân yengumbo Anutugât emet kârikje akmâ kinmai. Dâ Yesu Kristo ikiñak amâ emet tetembeje kârikje kinmâ tân yengumbo Anutugât emet kârikje akmâ kinmai. ²¹Dâ nen miawagion aregât Israe gâtje akto ye kâmot siân gâtje nen dewatiakmâ Heakgât emetje kâmbokje akmaen. ²²Aregât ye hain agâk Anutuje mângiyekto nen olop Anutugât emet miawakto Heakje âlepñande ain manmap.

Pauloje Anutu bo nânğani yengât den pat âlepje makyengiep.

3 ¹Galalupne, nâmâ ye luâk âmbâle yânje manmini Paulo nâje yengât âi mem mandere bikñande hâkân akniñmâ kala busi kâlegen katnegi. Katnekbiâ yu mandân. Aregât nâ hin makyengire nânğañet. ²Anutuje yengât han kalem akmâ âi niñep a nânğâmai aten. ³Amâ hin. Ye yânje mali are den pat âlepje yengâlân miawakbiapgât pat Anutuje ulikjân bo makmâ miawagep. Den pat are ikiñak hekatniñep. Den are emelâk getek kulemgore nânğâm meteâi. ⁴Akto hinje kulemgore Kristogât keñje tiktik yiep are nânğâman are yekâ hainâk nânğâwerâi. ⁵Amâ Kristogât keñje are hângeiñe luâk manmâ gayi yâk yengâlân bo makmâ miawakto nânğâyi. Dâ hinje makto ikiñe Heak arekje propetelupje yâk akto aposololupje nen âlepje manmaen Kristogât keñje are hekatnengiep. ⁶Kristogât keñje tiktikje yiep amâ hin. Anutuje Yuda luâk âmbâle nen nan baratlupje nengolep. Dâ hinje hainâk ye gai luâk âmbâle yânje den pat âlepje nânğâmbiâ Anutuje mem oloñyekmâ nen

olop kâmot konok mendugunenekto kâmot konok aktenje nan baratlupne nengonmap. Aregât nen hârok Yesu Kristogât akmâ makmâ hâriep are lâmgom manmaen.

⁷Dâ hinje Anutuje pat âlepje are miapjân katmâ makyengiwiangât âi nijep. Akto Anutuje âi ire yân bo nijep. Anutuje okot nângâ nijmâ aregât kârikje olowâk nijmâ tân naguep. ⁸Akto nâ luâk gegeje dondâ nâ Yesugât kâmolân âgâm manbiangât dâp bo tatnijep. Dâ amâ Anutuje hanâk dâm tân nugumbo Yuda bo manmai are yengâlân arim Kristo gâlânba sambe humo bo ekmâ hejgemgomaen yemap aregât keije makyengire nângâm metewaigât dâp bo tat nijdâp. Dâ amâ hanâk tân nugumbo makyengiman. ⁹Akto areâk bo. Anutu hân himbim me wan me wan mem miawak yegep arekje luâk âmbâle hânje hânje manmai are hârok den pat âlepje tigimbo yonâk yem gaep are hinje nângânet dâm tân nugumbo aregât manmâ makyengiman. ¹⁰Akto Anutuje hânânâk bo ketuguep. Himbimân âgâ âgâje manmai akto kârikje akmâ manmai yâk hainâk Anutugât nângâ nângâje siâ siâ akto kulemje keije keije nângânet dâm Yesugât kâmotlupje nenjaelân Kristogât keije mem miawagep. Mem miawakto nenekmâ nângâm hejgemgoyi. ¹¹Akto yu kulemgoân ire âmâ Anutuje hângeije biwijân makmâ kârikje ketuguep. Are hinje miapjân katberâm Humonenje Yesu Kristo huŋgun aŋmâ mem miawagep. ¹²Akto Kristoje dâp hekatnengimbo nânganmâ biwinenje yâkgâlân katenje kindo hamep bâlâk Anutu enemjân kinmâ ulilaŋmaen. ¹³Aregât hin makyengire nângânet. Nâ yengât akmâ hâk hilâlâm nângâm mandere aregât nângâm biwiyenje bo umatje akbiâp. Bo. Anutuje âmâ ye âlepjân manmâ âgâwaigât dâm makto umatje miawakniŋmap.

Pauloŋe Epeso luâk âmbâle yengât akmâ Anutu ulilaŋep.

¹⁴Akto Anutuje wan nângâm hejgemgoep are miawagâkgât nângâm âmâ dowâk hânân kâŋgom Ewenenje are ulilaŋman. ¹⁵Ewenenje hânje hânje manmaen akto himbimân manmai are nengât Ambonenje are ulilaŋman. ¹⁶Amâ yengât hin ulilaŋman. Anutuje pagaleje humo dondâjande Heak huŋgun aŋdo biwiyenje mem kepikto hanyenande kaulem kârikje akbiap dâm ulilaŋman. ¹⁷Akto areâk bo. Kristo nânganbiâ biwijân tatmâ malâk. Akto ye lâwin kândârâje gem kârikje akmap ye dop hainâk okot âlep aganŋimai ye kândârâje Kristo yâkgâlân okot âlep nânganmâ manbei. ¹⁸Hain manmâ âmâ Yesugât kâmot nen olop Kristoje okot nângâ nengimap aregât tâje parâje keije keije hârok nângâm metewaengât. ¹⁹Akto Kristogât biwi tângo tângo aregât keije hârok nângâm metewaengât dop bo tatâp, are hârok nângâwaigât ulilaŋman. Akto Anutugâlân biwi sambe pikmâ yendâp arekje mem pikmâ meteyekbiap. A hainâk ulilaŋman.

²⁰ Akto Anutu kârikjaet keiŋe nengâlân wan me wan mem miawakmap yâk siâ siâ hârok ketugumap yâkŋe nengât ulitnenŋe akto nâŋgâ nâŋgânenŋe are hârok ewangimap. Nen yâkgât dop bo. ²¹ Aregât nen Yesu Kristogât kâmot nenŋe Anutuŋe nengât akmâ huŋgunanjo giep aregât nâŋgâenŋe humo agâk. Akto humo akmâ âgâwiâp. A bundâk.

Heakŋe mendugu nenekto kâmot konok agion.

4 ¹ Galalupne, nâ wan kulengoân are siâkâ makbe. Nâ Humogât den makman aregât kala busi kâlegen katnegi. Katnekbiâ hâk hilâlâm nâŋgâm manmâ gan aregât nâ ire hâwâtyekmâ makyenŋire nâŋgâŋet. Anutuŋe oloŋyegep are dopŋânâk nâŋgâmbiâ humo akto manbei. ² Manmâ yeŋaet nâŋgâmbiâ gembo yeukŋe akmâ okot âlep aganŋim biwiyenande tânagum kârigem kinmâ dosayeŋe hepun anŋiwei. ³ Akmâ Anutugât Heakŋande menduguyegep are hâre akbopgât yaiwâk damungom tân agumbiâ biwiyenŋe konok akto manbei. ⁴ Akto Yesugât kâmot amâ konok akto Anutugât Heak akai konok akto Anutuŋe oloŋyegep gârâmâ hâmbâi yâk olop himbimân manbaen aregât konok nâŋgâmbiâ humo akbiâp. ⁵ Akto Humonenŋe a konok akto biwinenŋe Yesugâlân sop konok katenŋe kilep arekŋe kârikŋe akmâ âgâwiâp. Akto sop konok tu pulinenegap are. ⁶ Akto Anutu Ewenenŋe konok yâkŋe konok amâ Amboŋe akmâ wan me wan kotŋe hârok damunnenŋe akmap.

Kembuŋe âiŋaet akmâ luâk unduwâk kepiâyegap.

⁷ Dâ nengât wan me wan Kristoŋe nengiep amâ dondâ. Kristoŋe okot âlep aknengimap aregât dop nenŋânâk wan me wan nengimap. ⁸ Aregât amâ Anutugât denŋande hin dâep, “Humonenŋe egon dondâ âgâep. Âgâm emelâk gasalupŋe yeŋgumbo yeukŋe akbiâ kewugu yegap. Sop ain wan me wan are ikiŋe kâmolân katyengiep.” hain kulengoep. ⁹ Aregât keiŋe amâ iŋgon soŋ malep arewa egon âgâep. ¹⁰ Humonenŋe iŋgon iŋgon dondâ gem malep arekŋe purik katmâ himbim kakŋân âgâm siâ siâ hârok damun yeŋe akberâm agep are. ¹¹ Humonenŋe hain akmâ wan me wan ikiŋe kâmotlupŋe nengiep amâ hin. Luâk bikŋe Aposologât âi nengimbo meyion. Bikŋe Propete âi yeŋgiep. Bikŋe Yesu bonânŋanmai are yeŋgâlân arim makyenŋiwaigât kârikŋe yeŋgimbo meyi. Bikŋe Yesugât kâmot damunyeŋe akbaigât âi yeŋgiep. Bikŋe Yesugât kâmot are heŋgemgom makyenŋiwaigât kârikŋe yeŋgiep. ¹² Amâ Yesugât kâmot nen hârok ikiŋaet kârikŋânâk manbaengât akto den sambelem arimbo luâk âmbâle Yesugât keiŋe bo nâŋgâm manmai are biwinenŋe Yesugâlân katenŋe tato manmâ makyenŋienŋe dewatimbiâ hainâk manmâ âgâwaengât kârikŋe nengiep. ¹³ Hain nengiep aregât âi memâk manmâ nen biwi konok akmâ mandenŋe kârikŋe are hainâk tatmâ âgâwiap. Akto Kristoŋe âlepŋe akmap nen dop hainâk Anutugât nanŋe nâŋgâm heŋgemgom âlepŋeâk

manbaengât Anutuŋe tân nengumap. ¹⁴Nen gurukŋe hain are bo akmâ kârikŋe akmâ manbaen. Hain mandenŋe hianŋi luâkŋe den bunŋe bo arekŋe henengimbiâ yâk yengât hianŋi den akto lau elekgât seruŋe mem waitnenekto bo hâkukniâm. ¹⁵Bo. Yeukŋe han kalem akmâ âmâ den bunŋe paŋâk mem mandenŋe biwi tânnenŋande miawakmâ sambelembo kautnenŋe Kristo yâkgâlân dewatim kârikŋe akbaen. ¹⁶Dewatim kârikŋe aktenŋe kautnenŋe Kristo arekŋe damunnenŋe akmâ mendugu nenekmâ katnenekto kâmot konok akmâ hâkŋe akmaen. Hain akmâ hârok ikiŋeâk ikiŋeâk âinenŋe mem biwinenŋe tân agum kaulem kârikŋe manbaen.

Yesugât kâmot dâp irakŋân ariwaen.

¹⁷Galalupne, nâ Humogât metenŋân makyengire nânŋâm heŋgemgoŋet. Ye luâk âmbâle hânŋâlâk nânŋâmbiâ humo akmap are olop hero bo manbei. Luâk hanŋâlâk nânŋâmai arekŋe wan me wan âlepŋe nânŋâwerâmbiâ umatŋe akto pâpkomai. ¹⁸Hain akmâ han biwiyenŋe kârikŋe akto aregât biwi nânŋâ nânŋâyene hândâk akto Anutugât manman hepunmâ akrâŋgen manmai. Are olop gala bo akbei. ¹⁹Gala okot bo nânŋâ aŋgim sot songogât nânŋâmbiâ ukenŋe akto nem gulip akmâ egâlianŋ bâleŋe keiŋe keiŋe aregât ukenŋe humo nânŋâm gulip akmai.

²⁰Dâ ye âmâ manman bâleŋe hainare manŋetgât nenŋe Kristogât keiŋe bo makyengiyion. ²¹Ye âmâ Yesugât keiŋe bunŋe are makyengimbiâ nânŋâm metem âmâ nânŋaŋi. ²²Akto ye âmâ agak memeyenŋe ulikŋân meyi arekŋe oloŋ yekmâ hilip yenguwopgât wan me wan are âmâ mem petâm panbei. ²³Hain akbiâ nânŋâ nânŋâyene irakŋe miawakyengiyi. ²⁴Hain akmâ manmanyenŋe irakŋe luguakmâ manbei. Amâ Anutuŋe yengât katyengiep are mem manbiâ agak memeyenŋe are Anutuŋe ekto huraguwiap. Akto hainâk manmâ âgâwai. Den ire hârok emelâk makyengienŋe nânŋâyi.

Bâleŋe keiŋe keiŋe hâkokom manbaen.

²⁵Aregât hianŋi are hepunmâ den bunŋe konok makbei. Akto nen kâmot konok agion aregât den bunŋe konok maganŋi goanŋi aktenŋe ârândân akbiâp. ²⁶Akto kuk akbai ain âmâ bo bâlim metewei. Akto kuk heŋgân sop kâlep bo mem tatbei. ²⁷Hain akbiâ Bâleŋe Amboŋande yeukŋe ketugu yekbopgât biwiyenŋe damunŋe akbei. ²⁸Akto yengâlân gâtŋe yâk kâmbu agi arekŋe hinŋe kâmbu siâ bo akbei. Akto bâtyenŋande âi mem sot me wan me wan miawakyengiyi. Hain manmâ âmâ benŋe galalupyenŋe siâ wan me wan umburuk akbai are bikŋe potatmâ yengimbiâ âlepŋe manbai.

²⁹Akto ye hârok hin maktere nânŋâŋet. Den bâleŋe lauyenâmba bo makbei. Den âlepŋeâk hârok âmâ tân aguwei. Hain akbiâ âmâ

denyenjande biwiyenje tângombo âmâ wan me wangât umburuk akmai are tân yengumbo âlepne manbiâ biwiyenje sându gewiâp. Aregât den âlepneâk maganji goanji akbei.

³⁰Galama, Anutuŋe ye nânġât pat dâm ikiye Heak huŋgun aŋdo biwiyenân Anutuŋe meyekbiapġât nânġâŋet dâm kepik yekto nânġâ nânġâyeŋe hulanagep. Aregât Heak âlepne are bo kom watmâ hâkân akbiâ bâliwiap. ³¹Akto gasa den me kuk bo akbei. Akto galagât hogo hogo me wan me wan bâleŋe aregât kalakŋe urutmâ panbei. ³²Dâ hin akbei. Anutuŋe Kristogât akmâ dosayeŋe hepulep, aregât ye hainâk Kristogât kâmot gala aganġim heŋgem agum dosa hepun aŋgiwei.

Pagalenânâk manbaen.

5 ¹Galalupne, Anutuŋe Kristogât akmâ nan baratlupne dâm yenġonmâ okot âlep akyenġiepġât Anutuŋe wan me wangât akmap are akmâ manbei. Akto Anutugât tirip towat akmâ manbei. ²Akto Kristoŋe okot âlep aknengim nengât akmâ Anutugât sumbe âlepne aganep aregât nânġâmbiâ humo akto Kristoŋe han kalem aknengimap a hainâk mem âmâ han kalemġât agak meme paŋâk mem manmâ âġâwei.

³Akto areâk bo. Ye amâ Anutugât kâmolân ġâtŋe agi aregât dopŋân dâp gulip bo manbei. Akto bâleŋe keiŋe keiŋe bo membei. Akto luâk âmbâle yenġât wan me wangât bo egâlianbei. Akto hânġât siâ siâ aregât nânġâmbiâ humo bo akbiâp. ⁴Akto den bâleŋe me metepirikġât den me girijet dâm den yânŋe makbiâ bo ârândânġ akmap are bo makbei. Dâ hin amâ makbei. Den âlepne makmâ Anutu akto galalupyenŋe mepaiangiwai amâ âlepne. ⁵Ye hin nânġâm heŋgemgom kârigewei. Luâk âmbâle egâlian bâleŋe me galagât siâ me siâ ekbiâ humo akmap amâ lâpio tugupġât nânġâmbiâ humo akmap hinare yâkŋe âmâ Kristogât akto Anutugât welam kulâġâtbiâ bo miawakyenġiwiap.

⁶Galalupne, luâk âmbâle Anutugât lau bo lokomai are Anutuŋe kuk humo akyenġiwiap. Aregât luâk âmbâle bikŋe heyenġim den bunŋe bo makbiâ âmâ yeŋe yâk yenġât den are nânġâmbiâ biwiyenŋe bo yeukŋe akbiâp. ⁷Akto yâk yenġât bâleŋân bo tân yengumbiâ humo akbiâp. ⁸Aregât lâuwânŋe makbe. Ye ulikŋân hain manbiâ hândâkŋe katipyenġuep. Dâ hinŋe Humonenŋande oloŋyekto pagalenân mandâi. Aregât pagalenân arim ain kârikŋe manbei. ⁹Amâ biwi âlepne olop manmai akto den bunŋeâk makmai akto agak meme ârândânġâk manmai amâ pagalenân manmai dop hain. ¹⁰Dâ siâ siâ akberâm âmâ Humoŋe nânġâmbo huraguwiap are ulik gulik nânġâm heŋgemgom akbei. ¹¹⁻¹²Galama, luâk âmbâle den koko arekŋe nengât agak meme nânġâwâi dâm wan me wan yoŋâk akmai are amâ makmâ nânġâm âmâ aŋun aŋgimaen. Aregât bâleŋe akmai are bo tânyenġuwei. Yeŋe agak meme bunŋe bo aregât hâkânġ akmâ agak memeyeŋe makmâ miawakbiâ

nângâwai. ¹³⁻¹⁴Nen hin dâmaen. Asij yemai amâ momogât dâp hainânba agatbiâ Kristoŋe mem pagaleŋe ketugu yekbiap. Den are bunŋe akto pagaleŋande mem miawakbiap.

¹⁵Aregât ye agak meme yeŋaet damun akmâ manbei. Akto biwi nângâ nângâyêŋe damun akmâ manbiâ âmâ bo gulip akbiâp. ¹⁶Sop hutŋân ire kâlegen bâleŋande sambelemagât sop bikŋe bo hepunmâ âi kârikŋe membei. ¹⁷Aregât nângâ nângâ bâlâk dop hain bo manbei. Humoŋe âi makmâ yeŋgiep are ekmâ heŋgemgowei. ¹⁸Akto tu kârikŋe nem gulip bo akbei. Arekŋe biwiyeŋe hilip kombo heŋgem yeŋguwiapgât dâp bo tatbop. Aregât tu kârikŋaet ukenŋe bo nângâm âmâ Anutugât Heakŋande yeŋgâlân tatmap aregât ukenŋe nângâwai. ¹⁹Hain nângâm Heakŋe tânyeuwiapgât kep mem biwi owâi owâi akbei. Akto Humoŋe ukenŋe agakgât kep keŋgu Dawidiŋe kulemgoep are hainâk biwiyeŋân katbei. Katmâ nângâm magaŋgi goaŋgi akbei. ²⁰Humonenŋe Yesu Kristogât akmâ mepaiŋe mem Anutu Ewe nenŋe siâ siâ keiŋe katmap aregât âlepŋerâm makmâ heronŋe akbei.

Luâkdâ âmbendâ yeŋgât den.

²¹Galalupne, ye hârok hin makyeuŋiwe. Ye Kristogât hamep akmâ lau lokomai aregât lau loko aŋgim tân agum âgâwei. ²²Âmbâlema ye Humogât hoŋ bawa mandâi ye hainâk luâklupyêŋe yeŋgât lau lokowei. ²³Amâ Kristoŋe ikiŋe kâmot hârok nengât kautŋe akmap hainâk luâklupyêŋande âmbenlupyêŋe yeŋgât kautyeŋe akbai. Akto areâk bo. Kristoŋe ikiŋe kâmot are heŋgem nengumap. ²⁴Heŋgem nengumbo aregât Kristogât lau lokomaen. Aregât hainâk âmbenlupyêŋande luâklupyêŋe yeŋgât lau hârok lokoyeuŋiwe.

²⁵Galalupne, yeŋgât hutyeŋân gâtŋe âmbendâ yeŋgât hin makyeuŋire nângâŋet. Kristo arekŋe ikiŋe kâmot nângât âmbâle dâtâŋe dâm biwi tân agaŋgim okot âlep agaŋgim moep. Aregât dop hainâk luâklupyêŋande âmbenlupyêŋe yeŋgât okot âlep akyeuŋiwe. ²⁶Aregât lâuwâŋe makbe. Kristoŋe ikiŋe âmbâle dâtâŋe are agak meme âlepŋeâk akmâ mem manmâ âgâwiap dâm Anutugât den bunŋande akto tuŋe gem agak meme heleŋ a puliep. ²⁷Aregât ikiŋeaelân dewatiakmâ ikiŋe dâtâŋe heleŋ siâ me siâ hârok bâlâk manbiapgât heŋgem agum dosaŋe a puliep. ²⁸Aregât luâk yeŋe hâkyeŋe agaŋgimai dop hainâk âmbenlupyêŋe are okot âlep akyeuŋiwe. ²⁹Hain akmâ luâk siâŋe ikiŋe hâk gasa bo agaŋmâ âmâ tângomâk manmap akto Kristoŋe ikiŋe kâmot hainâk âlepŋe akyeuŋimap aregât luâklupyêŋande âmbenlupyêŋe tânyeuŋuwei. ³⁰Amâ hin. Nenŋe Kristogât kâmolân manmaen amâ yâkgât hâkŋe hinare akmaen aregât âmbenlupyêŋe olop okot âlep akmâ tân aguwei. ³¹Aregât Anutuŋe makto Moseŋe hin kulemgoep, “Luâkŋe ewe memelogâtŋe hepun yelekmâ âmbenŋaelân dewatimbo biwi me hâk konok akmâ manbiandat.” ³²Moseŋe hain kulemgoep tatâp aregât keiŋe umatŋe

amâ hin. Kristo amâ luâknenje hainâk akmap. Dâ ikiñe kâmot nenje amâ yâkgât âmbâi dop hainare akmaen hain nânġân. ³³Aregât hin makyenġire nânġânjet. Luâk hârok yeñe hâkyenje tângomai dop hainâk âmbenlupyenje tân yeñguwei. Dâ âmbâle yeñe âmâ luâklupyenje yeñgât den nânġâmbiâ bunje akbiap.

Nan barat akto ewe meme yeñgât den.

6 ¹⁻³Galama, yeñgât nan baratlupyenje yeñgât hin makyenġire nânġânjet. Anutuñe makto Moseñe den kârikñe hin kulemgoep, “Nan barat ye ewe memelupyenje yeñgât lauñe lokoyenġiwei. Lokombiâ âmâ Anutuñe makto hânân ire sop kâlewâk manmâ âġâwai.” Akto den are âmâ den kârikñe makmâ âmâ bunje miawakbiapġât olowâk makmâ hâriep. Amâ den kârikñe are lokombiâ Anutuñe hâuñe âlepñe yeñgimbo hânân sop kâlewâk manmâ âġâwai. Are miawagâkgât luâk âmbâi sisik ye meme ewelupyenje yeñgât lau lokowei. Arekñe âmâ dâp âlepñe. ⁴Akto ewelupyenje hin makyenġire nânġânjet. Nananlupyenje orem miwindik yekbiâ ârândânġak manmâ âġâwei. Akto Humogât den are makyenġimbiâ Humonenñande ekto ârândânġ akbiap. Dâ kuk bâleñe akbâigât hanâk hanâk âmâ bo oreyekbai. Hain bo. Bâleñe akmâ âġâwâigât yaiwâk akyenġim koratyenġum dopyenġânâk orem miwindikyekbei.

Luâk kembu akto hoñ luâk yeñgât den.

⁵Akto hoñ bawa yeñgât hin makbe. Yeñe Kristo wan me wan aġanmai hainâk hân luâk kembulupyenje tân yeñgum yâk yeñgât hamep akmâ nânġâyenġiwei. Akto âi membaigât âmâ han lâuwâ bo akbai. ⁶Akto ye Kristogât hoñ akmaiñe Anutu dâp magep are biwi owâiñeâk membiâ ârândânġ akmap aregât luâk kembulupyenje yeñgât lau lokowei. Akto nenekbiâ âlepñe agâkgât hain bo akbei. ⁷Hanâk Kristoñe nânġâmbo ârândânġ agâkgât imâ yâk yeñgât bo dâm han biwiñæet âiyenje mem manbei. ⁸Akto ye emelâk hin nânġâi. Nen hârok hoñ bawa me luâk kembu me luâk yânñe nenñe âmâ wan me wan âlepñe aktenñe âmâ Humonenñande hâuñe hainâk nengiwiap.

⁹Galama, ye luâk kembu akmai yeñgât hin makbe. Ye hoñ bawalupyenje hainâk akyenġiwei. Akto himbimân Humonenñe mandâp arekñe ye konok bo damunyenje akmap. Bo. Hoñ bawalupyenje akto ye hainâk kembuyenje akto ye dop konogâk akmai aregât hoñlupyenje bo hâwâtyekbei. Akto Anutuñe luâkgât han watmâ bo potatnenekmap aregât hoñlupyenje makmâ bo hâwât yekbai.

Yesugât kâmot nen Niambiñe menenekbopġât tembe loko akmâ kinbaen.

¹⁰Galama, ye hârok hin makyenġiwei. Humogâlân dewatimbiâ Humoñe kârikñe yeñġâlân potatmâ yeñgimbo kârikñe akmâ manbei. ¹¹⁻¹²Akto

nen hânân bugâ aguwerâm akmaen. Gârâmâ nengât gasa bunje amâ ire, hângât kembu tembe loko kârikjande hândâk damunje akmai akto sinduk baniara bâleje himbimân akto hânân manmai yâkne amâ gasa aknengimai aregât Anutugât mâron are lugu akbei. Akto Hiangi Amboje arekne bâleje akjet dâm heyengimbo kârikneâk kinbiâ hepun yekbiap. ¹³Aregât Anutugâlânba tembe bisârâj bugâ mâron are mem manmâ bugâ koko sopjân tâlim kârigem kinbiâ gasa togom âsiyekmâ hepunmâ ariwai. ¹⁴Ye amâ hin kinbei. Den bunje are tâk kârikne hinare panjâk lalakbei. Dosa bâlâk manmanje dijenyerjaet pekeje luguakbei. ¹⁵Lumbegât pat âlep den mem owâim kinmâ mem manbiâ biwiyenje sândugemap den are kei pekeje dop hain luguakbei. ¹⁶Dâ aregât memene humo amâ Kristo nânjanmâ kepilâm manmai aregât mâron dop hainâk mem kinbiâ amâ Bâleje Ambojande saut soj soj kâlâp mem arekne erâyekberâm pando pewewej katmâ bokbiap. ¹⁷Akto kautyene gulip akbopgât Yesuje hejgemyenguep are tâmbulum irimut kârikne dop hainâk kautyenan kaujbei. Akto Anutugât Heakjande bugâ yengumap are mem manbei. Amâ Anutugât den kulemgoyi are. ¹⁸Akto areâk bo. Ye sop ârândân Heagât kârikjân Humo hokboâk hokboâk ulilanjmâ manbei. Akto konam bo akmâ amâ hokboâk hokboâk biwiyenje damun aganjim manbei. Akto Yesugât kâmot hânje hânje mandâi are yengât ulilanjbei. ¹⁹Hain akmâ nângât gai ulilanjmâ manbei. Hain ulilanjmâ manbiâ amâ Kembunenjande laune mem owâine ketugunekto pat âlep den tikjân yem gaep are miapjân hañanjan makmâ miawakbiâm. ²⁰Nâ aregât miawagâkgât maktere luâk bikjande nugum hikonekbiâ tâgân yem gam malân. Aregât hamep bâlâk Anutugât den makmâ maktere ârândân akbiapgât nângât Anutu ulilanjbei.

Den bâine.

²¹Galama, nâ gain gain manmangât nângât keinaet nângâm pâpkowâigât Tikikoje togowiap. Yâkne nângât wan me wangât makyengimbo nângâniñbai. Tikikoje amâ gala âlepne akniñmap. Akto Humogât hoj bawa akmâ den pat are tân nugumap. ²²Yâkne nengât pat makyengimbo biwiyenje sândugewiapgât huñgun andere togowiap.

²³Galalupje nâ yengât hin ulilanjman. Anutu Apo akto Humonenje Yesu Kristo yâkne tân yengumbela biwiyenje yâk yetgâlân katbiâ sândugembo gala aganjim biwine tân agum manbei. ²⁴Akto luâk âmbâle arekne Humonenje Yesu Kristo han biwi hârok yâkgâlân nângâm kârikne akmâ han kalem akmâ âgâwai are Anutuje damunyeje agâkgât dâm ulilanjân.